

№ 12/1965.

FINANSUTSKOTTETS betänkande № 12/1965 med anledning av Ålands landskapsstyrelsens framställning till Ålands landsting med förslag till ordinarie inkomst- och utgiftsstat för landskapet Åland under år 1966 (34/1965).

Med anledning av ovannämnda framställning, varöver Landstinget inbegärt utskottets utlåtande, får utskottet, som i ärendet hört landskapskamreraren Henrik Gustafsson, äldre landskapssekreteraren Jan-Erik Lindfors, vägingeniören Bo Wilenius, landskapsagronomen Ernst Johansson, landskapsförstmästaren Bertel Lindroos ävensom i detaljfrågor nedan ytterligare nämnda sakkunniga och tjänstemän, vördsamt anföra följande:

Utskottet har i samband med ovannämnda framställning behandlat följande finansmotioner:

- 1) ltm. Börje Johanssons m.fl:s finansmotion om upptagande av anslag för ersättande av 1965 års skördeskador;
- 2) ltm. Folke Woivalins m.fl:s finansmotion om anslag för första etappen av förbättringsarbeten på vägsträckan Gölby-Näfsby;
- 3) ltm. Olof Janssons finansmotion om anslag för teknisk undersökning och utredning över färjlägenas anläggande i Kökar och Sottunga;
- 4) ltm. Olof Lindströms m.fl:s finansmotion om anslag för första etappen till en väg över Jugansholms sund i Bamböle till Bergö by i Finströms kommun; samt
- 5) ltm. Annemi Dahlbloms m.fl:s finansmotion om anslag för anställande av en socialkurator-socialsköterska med grundlön (A 15).

Motionerna behandlas nedan i detaljmotiveringen.

Under den tid framställningen varit föremål för behandling i utskottet har avräkningen för år 1964 icke blivit klar i Ålandsdelegationen. Utskottet konstaterar, att betydande utgifter ställts utom kolumn i 1963 års bokslut, vilket kommer att medföra utgifter, som med hänsyn till omfattningen av landskapets enskilda medel är kännbara. Utskottet finner det därför angeläget att anslag icke anvisas av Landstinget i sådan utsträckning, att de totala utgifterna komma att överskrida vad som kan godkännas vid avräkningen, ävensom att landskapsstyrelsen vid utnyttjande av anvisade anslag omsorgsfullt prövar, om utgifterna kunna betraktas som berättigade i jämförelse med motsvarande riksutgifter.

I detta sammanhang finner utskottet det vara skäl att påpeka, att ansvaret för utgifternas compensation enligt utskottets mening i allmänhet är delat på Landstinget och landskapsstyrelsen, i princip så, att ansvaret för storleken av det totala anslaget för ett ändamål faller på Landstinget medan landskapsstyrelsen ansvarar för compensationen för de en-

skilda utgiftsbeloppen. Har Landstinget med hänsyn till "landskapets avskilda läge och särförhållanden" anvisat anslag för ett ändamål till högre belopp än gängse proportion skulle förutsätta, innebär Landstingets beslut samtidigt ett uppdrag till landskapsstyrelsen att vidtaga åtgärder inom ramen för de direktiv, som Landstinget givit i motiveringen. Skulle då Ålandsdelegationen icke finna utgifterna skäligen i jämförelse med riksutgifterna och med beaktande av i självstyrelselagen angivna omständigheterna, torde ansvaret för den uteblivna compensationen falla på Landstinget.

Med hänsyn till dessa omständigheter har utskottet i år liksom tidigare ägnat nya och ökade utgifter särskild uppmärksamhet.

Utskottet önskar i detta sammanhang understryka, att hela landskapet i fråga om industrialiseringen är ett utvecklingsområde, såsom landskapsstyrelsen framhållit i framställningarna med förslag till skattelättnader för industrin. Med detta synes i hög grad sammanga de för landskapet aktuella kommunikationsfrågorna. Trots att kännbart stöd ställes i utsikt från landskapets sida, synas möjligheterna att få till stånd industriell verksamhet i landskapet fortsättningsvis små. Detta måste ha sin förklaring i transportkostnaderna till och från landskapet, som i kännbar grad minskar konkurrensmöjligheterna för i landskapet verkande industrier. För skärgårdskommunernas del är förbättrade kommunikationer ett grundvillkor för all företagsamhet, som syftar på avsättning utom kommunens gränser. Så länge kommunikationerna icke ordnats för alla årstider på ett tillfredsställande sätt, saknas förutsättningar för industriell verksamhet i dessa kommuner också i den blygsammaste skala.

Utskottet omfattar landskapsstyrelsens inställning, då landskapsstyrelsen framhåller, att landskapet icke skall engagera sig som initiativtagare till industriföretag, såvitt detta betraktas som en allmän princip. Men utskottet anser det icke uteslutet att landskapet framdeles kan komma i en sådan situation, att t.o.m. initiativ måste utgå från landskapet och i varje fall ett aktivt deltagande från landskapets sida kan bli behöfligt. Utskottet emotser, att landskapsstyrelsen fortsättningsvis ägnar dessa frågor särskild uppmärksamhet.

I N K O M S T E R.

2 Avd. I:9. Ålands centralsanatorium. Vederlag för naturaförmåner samt diverse inkomster. På utgiftssidan har upptagits anslag under 4 Ht. IV:3 Hyra till centralsanatoriet för dispensärlokaler jämte inventarier 8.000 mk. Någon motsvarande inkomstpost finnes icke på inkomstsidan, varför denna inkomstpost

uppenbarligen måste föras på, anslaget i 9 momentet. Utskottet har höjt anslaget med det på utgiftssidan upptagna hyresbeloppet.

5 Avd. I:1. Statsanslag för skattefinansiell utjämning: a) Förskott för år 1966. Utskottet har balanserat budgeten genom ändring av det beräknade förskottsbeloppet.

U T G I F T E R.

1 Ht. I:8. Hyra för landstingets lokalteter jämte lyse och städning(f). Landskapsstyrelsen har till utskottet översänt en skrivelse från stadsstyrelsen i Mariehamn, vari meddelas, att hyran för de av landskapsmyndigheterna förhyrda utrymmena i stadshuset höjts med 10 % räknat från den 1.1.1966. Med anledning härav har utskottet höjt anslaget.

2 Ht. I:5. Hyra för landskapsstyrelsens lokalteter jämte lyse och städning. Hänvisande till motiveringen under 1 Ht. I:8 har utskottet höjt anslaget.

4 Ht. II:1. Ålands centralsjukhus, avlöningar.
Ltm. Annemi Dahlbloms m.fl:s finansmotion. Uti centralsjukhusets eget budgetförslag var förutom annat också upptaget anslag för en socialsköterska. Vid övervägandet av eventuella personalökningar vid sjukhuset har landskapsstyrelsen dock ansett, att anslag för denna sköterska icke denna gång skulle upptagas. Förutom finansiella skäl talade härför också den omständigheten, att lämpligt arbetsrum för sköterskan icke kan anvisas. Utskottet har i ärendet jämväl hört chefsläkaren Gunnar Hellström, som ansåg, att arbetsuppgifter otvivelaktigt skulle finnas vid sjukhuset för en socialsköterska men medgav, att arbetsförhållandena icke bleve tillfredsställande med nuvarande utrymmen. Utskottet emotser, att anställande av en socialsköterska förutsättes vid planeringen av tillbyggnaden till sjukhuset.

Utskottet har i detta sammanhang övervägt ett från landskapsrevisorernas sida framfört förslag om tillsättande av en sjukhusnämnd vid Ålands centralsjukhus. Då landskapslagen den 7 april 1954 angående gemensam ekonomisk förvaltning vid Ålands centralsjukhus, Ålands centralsanatorium och Ålands tuberkulosbyrå (12/54) antogs, indrogs direktionen för sjukhuset och kom därefter landskapsstyrelsen att fungera som sjukhusets direktion. Detta har medfört att chefsläkaren fått en betydande arbetsbörda såsom ansvarig för sjukhusets ekonomi och för alla de praktiska angelägenheter, som hör samman

med sjukhusets förvaltning. Då han samtidigt fungerar som överläkare på sjukhusets kirurgiska avdelning, anser utskottet att en del av de uppgifter, som normalt ankomma på en sjukhusdirektion, kunde överföras på en sjukhusnämnd för att avlasta såväl chefsläkaren som landskapsstyrelsen. Utskottet emotser, att landskapsstyrelsen överväger förslaget, till vilket såväl chefsläkaren Gunnar Hellström som syssломannen Rolf Eriksson ställde sig i princip positivt.

Utskottet har jämväl tagit del av en skriftväxling mellan Ålandsdelegationen och landskapsstyrelsen angående jämförelser mellan vissa kostnader vid dels Ålands centralsjukhus, Ålands centralsanatorium och Ålands tuberkulosbyrå och dels motsvarande anstalter i riket. Av skriftväxlingen synes framgå, att vissa befattningshavare vid landskapets sjukvårdsinrättningar åtnjuta högre avlöning än motsvarande befattningshavare i riket. Då det är fråga om befattningshavare med grundlön, finner utskottet, att ändring i landskapsstyrelsens förslag icke på grund härav kan vidtagas. Bidrag till avlönande av stads- och kommunalläkare (f).

4 Ht.VI:1.

Utskottet har tagit del av chefsläkaren Gunnar Hellströms förslag till omorganisation av hälso- och sjukvården med anledning av svårigheterna att anställa ett tillräckligt antal läkare inom landskapet. Chefsläkaren sammanfattar sitt förslag i följande punkter:

1. Ett läkarhus med mottagningslokaliteter för 4 läkare jämte familjebostäder bygges i närheten av centralsjukhuset.
2. Stadsläkarvakanserna utökas till 2.
3. Sjukhuset utvidgas, främst servisavdelningarna för att bättre kunna betäna såväl den öppna som den slutna vården. Dess poliklinik omändras så fort det sig göra låter till en remisspoliklinik men de i den öppna vården verksamma läkarna gives möjlighet att utnyttja dessa servisavdelningar.
4. Centralsanatoriet upphör såsom sådant och ombildas delvis till lungavdelning inom centralsjukhuset efter nordiskt mönster.
5. En våring inom centralsanatoriet ställes till åldringsvårdens disposition.

Utskottet finner förslaget beaktansvärt och emotser att landskapsstyrelsen överväger i syfte att säkra tillgången på läkare inom landskapet.

5 Ht.V:- Ålands yrkesskola.

Med anledning av ltm. Viktor Arvidssons och ltm. Ragna Sanders uttalanden under remissdebatten har utskottet ytterligare hört ltm. Arvidsson och uppmanat landskapsrevisorerna att verkställa undersökning beträffande de omständigheter, som berördes i anförandet. Vidare har landskapsstyrelsen tillkallat tvenne inspektörer, undervisningsrådet Bertel Cronhjort och rektorn vid statens centralyrkesskola i Uleåborg, Dick Bäcklund, vilka förrättat inspektion vid skolan och dessutom hörts av utskottet. Utskottet har dessutom besökt yrkesskolan och konfererat med skolans direktion. Landskapsrevisorernas till utskottet ingivna berättelse samt direktionens och Ålands yrkesskolläraryrkesförenings skrivelser vidfogas detta betänkande.

Då utskottet icke kunnat finna, att de under remissdebatten framförda påståendena skulle grunda sig på fakta, föranleda dessa icke ändringsförslag från utskottets sida. De övriga påpekandena landskapsrevisorerna gjort i sin berättelse föranleda icke heller ändring i landskapsstyrelsens budgetförslag men torde av landskapsstyrelsen beaktas.

I detta kapitel saknas anslag för pensioner. Då utskottet förutsätter, att anslaget bortfallit genom ett förbiseende, emotser utskottet att ett sådant anslag införes i tilläggsbudget.

5 Ht.X:10. Bomarsunds fornminnesområde.

Utskottet konstaterar med tillfredsställelse, att restaureringsarbeten verkställt på fornminnesområdet. Det är önskvärt att arbetena i fortsättningen så långt det är möjligt utföras utom den egentliga turistsäsongen.

5 Ht.XI:7. Understödjande av studiecirkelverksamheten.

Då understöden i riket torde höjas inkommande år, har anslaget höjts.

5 Ht.XII:9. Understöd åt Samfundet Finland-Sovjetunionen.

Utskottet föreslår anslaget höjt med anledning av ökade kostnader.

6 Ht. I:- Jordbruket och dess binäringar samt kolonisationsverksamheten. Ltm. Börje Johanssons m.fl:s finansmotion.

Den pågående utredningen om skördeskadornas omfattning innevarande år kunde icke slutföras medan utskottet behandlade förslaget till 1966 års ordinarie inkomst- och utgiftsstat. Man kan dock redan nu konstatera, att inkomstbortfallet är be-

tydande i så gott som hela landskapet. En nedsättning av skatterna på jordbruket kan givetvis icke kompensera de skattskyldiga i full utsträckning. Dessutom bör observeras, att i många kommuner utgör skatterna från lantbruket en betydande del av de totala skatteintäkterna. I hela landskapet utgjorde år 1963 lantbruksinkomsterna 33,7 % av de sammanlagda till kommun skattbara inkomsterna. Därav kom 20,8 % på husbonde-lönen, 7,1 % på nettoavkastningen av åker och äng och 5,8 % på skogshushållningen. I kommunerna varierade dock lantbrukets andel i skatterna betydligt. Högsta andelen hade lantbruket förmodligen i Geta kommun, där 51,8 % av kommunal-skatten erlades på fastighet. En kännbar compensation i form av skattenedsättning skulle därför lätt medföra finansiella svårigheter för kommunerna. Skatteutjämningsfonder har visserligen bildats i flera kommuner, men de torde icke tillsvi-dare ha sådan omfattning, att ett betydande skattebortfall kan utjämnas utan att också tillgripa finansieringslån.

Utskottet anser därför, att enbart skattelättnader i form av nedsatta värden för lantbruksinkomsterna icke medger en tillfredsställande lösning. Skördeskadorna har emellertid ersatts ur statsmedel på flera sätt. Under åren 1954-1963 har i skördeskadeersättning, frostska-deersättning och räntened-sättning sammanlagt beviljats 119.147.473 nymark. Därav kommer huvudparten eller 11.609.519 mk på 1962 års skördeskadorna. För detta år erlades till landskapet Ålands lantbrukare sammanlagt 7.669 mk. Utskottet anser det därför riktigt att ersättning erlägges ur landskapsmedel enligt de huvudprinciper, som tillämpades för år 1962 (FFS 115/63). Då det likväl icke kan anses riktigt att anslag upptages utan utredning om skadornas omfattning och om de principer, som skola gälla för skadornas ersättande, har utskottet icke nu föreslagit införande av anslag för ändamålet. Utskottet emotser, att landskapsstyrelsen slutför undersökningen och till Landstingets vintersession inkommer med förslag till anslag för ändamålet i tilläggsbudget.

6 Ht.I:14. Understöd för byggande av anläggningar för vattenförsörjning (r).

Under inkommande år beräknas ett tiotal nya vattensamman-slutningar komma till, varjämte medel erfordras för slutför-ande av redan påbörjade anläggningar. Utskottet har funnit

det av landskapsstyrelsen föreslagna anslaget otillräckligt, om bidrag skall kunna beviljas enligt nu tillämpade principer.

6 Ht.V:1.

Understöd åt föreningar.

Utskottet har funnit, att anslagen till Ålands Martha-distriktsförbund och Ålands Mejeriförbund borde höjas på grund av förbundens ökade kostnader.

6 Ht. V:4.

Rådgivning och annat främjande av hem- och småindustrin.

För att möjliggöra understöd för småföretagens el-anslutning har anslaget höjts.

7 Ht.II:2.

Bidrag till kommunalvägar.

Utskottet har inhämtat, att av vägen till Långö i Geta en sträcka om c. 1.500 m kommer att byggas inkommande år. Byggandet av återstoden av vägen blir beroende av om en brygga för fiskebåtar bör anläggas på denna plats.

9 Ht.II:6.

Understöd för turismens främjande.

Utskottet ifrågasätter, om icke en konsulent- eller inspektörsbefattning vid landskapsstyrelsen numera vore behövlig, såsom också Ålands turistförening framhållit i utlåtande till landskapsstyrelsen. Turistnäringen är numera en så betydande näringsgren i landskapet, att det synes utskottet vara ett samhälleligt intresse, att turismen skötes på rätt sätt. En helt opartisk tjänsteman kunde ha en betydelsefull funktion i detta avseende och arbetsuppgifter torde icke saknas för honom.

9 Ht.II:8.

Kostnader för ersättning av älgskador (f).

Utskottet anser att varningsmärken för viltstråk borde uppsättas vid allmänna vägar på sådana platser, där älgar ofta setts överskrida vägen.

9 Ht.II:15.

Av landskapslagen om reglering av byggnadsverksamheten föranledda kostnader (f).

Utskottet kan omfatta landskapsstyrelsens förslag om att en landskapsarkitekt tillsvi vidare icke anställs och i stället en eller flera fristående fackmän anlitas för förberedande undersökningar.

10 Ht.IV.5.

Ålands försöksstation för uppförande av bostads- och kanslibyggnad samt installation av oljeeldning i Brinkhaga.

Kostnaderna för oljeeldningsinstallationen beräknas till c. 2.000 mk. Det av anslaget återstående beloppet synes något högt för uppförandet av den planerade bostads- och kanslibyggnaden, som kommer att omfatta c. 110 m² bostads- och arbets-

utrymmen i ett plan. Då likväl ritningar ännu icke föreligga, torde kostnaderna svårligen kunna beräknas med tillräcklig noggrannhet. Byggnadsföretaget kommer att utbjudas på entreprenad. Utskottet anser, att anslag av denna art och storleksordning borde grundas på en mera ingående planering än den, som förelagts utskottet.

10 Ht.V:1!

Vägbyggnads- och vägförbättringsarbeten (r).

Utskottet har studerat planerade vägbyggnadsarbeten i Eckerö, Saltvik och Lumparland vid besök på platsen samt tagit del av kostnadsberäkningarna för en väg till Jersö i Lemland. Byggnadsarbetena på vägen Brustå-Geta avstannade på sensommaren innevarande år men har numera återupptagits. På vägarna i Västra Saltvik har arbetena inletts först under innevarande cecember månad. Bristen på arbetskraft har i viss mån verkat hämmande på vägbyggnadsarbetena, varav följt att en del av de under innevarande år planerade arbetena komma att framskjutas till vintern. Ur sysselsättningssynpunkt är det visserligen fördelaktigt att vägarbeten utföras under vintersäsongen, men kostnaderna torde i många fall på detta sätt bli högre. Då likväl arbetslöshet såvitt möjligt bör undvikas, anser utskottet det nödvändigt att utföra vägarbeten under vintersäsongen i erforderlig utsträckning.

Ltm. Folke Woivalins m.fl:s finansmotion.

Vägen Gölby-Näfsby är otvivelaktigt i behov av förbättringar på många ställen. Dessa förbättringar bör dock verkställas inom ramen för en totalplan, som tillsvärdare icke kunnat uppgöras. Då trafiken på vägen numera är av mera lokal natur, har det icke ansetts möjligt att inleda undersökningarna förrän andra, mera angelägna vägbyggnadsföretag kunnat igångsättas. Enligt vägingeniören Bo Wilenius borde arbetena på detta vägvagnsnitt kunna inledas efter 3-4 år. Utskottet finner den av landskapsstyrelsen planerade ordningsföljden för vägbyggena vara riktig. Då det dessutom icke är lämpligt att hålla vägarbeten i gång på alltför många platser samtidigt, anser utskottet, att ombyggnaden av det aktuella vägvagnsnittet tillsvärdare måste anstå.

Ltm. Olof Lindströms m.fl:s finansmotion.

Landskapsstyrelsen har beviljat bidrag och lån för en skogsbilväg till en plats nära Jugansholms sund genom Bamböle bys skogsmarker. Kostnaderna för att fortsätta denna väg över

Jugansholms sund och Bergö fram till Bergö by äro betydande. Finströms kommun har av landskapsstyrelsen begärt en ekonomisk utredning ^{till Bergö by.} Sannolikt kommer en färjeförbindelse av en vägförbindelse Bergö-Basto med en mindre färja, som skötes av ortsborna, att bli den ekonomiskt fördelaktigaste lösningen. Då den ovannämnda utredningen icke slutförts och en bygdeväg så som motionärerna föreslagit icke kan anläggas utan att också skogsbilvägen övertages som bygdeväg och kommunen icke heller anhållit om anläggande av vägen, har utskottet icke ansett sig kunna upptaga det föreslagna anslaget.

Ltm. Olof Janssons finansmotion.

Vägingeniören Bo Wilenius har meddelat, att den föreslagna undersökningen redan inletts och att landskapsstyrelsen har disponibla medel för undersökningens slutförande. Med hänsyn härtill har utskottet icke upptagit anslag för detta ändamål.

Beträffande vägprojektet Kumlinge-Seglinge önskar utskottet framhålla, att det av landskapsstyrelsen nu föreslagna alternativet över Snäckö otvivelaktigt på lång sikt utgör den bästa lösningen. Utskottet hade dock tidigare den uppfattningen, att Seglinge by önskade en snabb lösning av vägfrågan i syfte att uppnå förbindelse med den bilbärande Skärgårdsfärjan, vilket föranledde utskottet att i första hand rekommendera en färjeförbindelse Seglinge-Marskil. Då det av landskapsstyrelsen föreslagna alternativet är betydligt mera kostnadskrävande, torde lösningen icke kunna åstadkommas inom lika kort tid enligt dessa planer.

10 Ht.V:9.

Byggande av skärgårdshamn i Långnäs.

Utskottet har besett platsen för den planerade skärgårdshamnen i Långnäs och studerat de preliminära ritningarna. Platsen synes lämplig för ändamålet och ett sammanförande av skärgårdstrafiken till denna plats torde vara ändamålsenligt. Utskottet omfattar landskapsstyrelsens förslag.

11 Ht.II:4. Lån för byggande av anläggningar för vattenförsörjning (r).

Med hänvisning till motiveringen under 6 Ht. I:14 har utskottet föreslagit ett höjt anslag.

Med hänvisning till det ovan anförda får utskottet vördsamtt föreslå,

att Landstinget måtte antaga landskapsstyrelsens förslag till ordinarie inkomst- och utgiftsstat för landskapet Åland under år 1966

-10-

med följande ändringar samt bemyndiga landskapsstyrelsen att upptaga för budgetens förverkligande erforderliga lån.

I N K O M S T E R.Landskaps-
styrelsens
förslag:Finans-
utskottets
förslag:2 Avdelningen.
=====I. Inkomster från landskapets sjukvårdsinrättningar.

9. Vederlag för naturaförmåner samt diverse
inkomster

15.600

23.600Summa I kap. 859.100 867.100Summa 2 Avdelningen 859.100 867.1005 Avdelningen.
=====I. Finansieringsinkomster.Avräknings- och ränteinkomster.

1. Statsanslag för skattefinansiell ut-
jämnning:

a) Förskott för år 1966

22.624.709

22.689.809Summa I kap. 22.626.819 22.691.919Summa 5 Avdelningen 22.626.819 22.691.919Summa inkomster mk 25.550.199 25.623.299
=====U T G I F T E R.1 Huvudtiteln. Landstinget.
=====I. Allmänna landstingskostnader.

8. Hyra för landstingets lokaliteter jämte
lyse och städning (förslagsanslag)

12.000

13.000Summa I kap. 254.707 255.707Summa 1 Huvudtiteln 254.707 255.707

-11-

2 Huvudtiteln. Landskapsstyrelsen,
=====

I. Centralförvaltningen.

5. Hyra för landskapsstyrelsens lokaler
jämte lyse och städning (förslagsanslag).... 60.000 65.000

Summa I kap. 715.540 720.540

Summa 2 Huvudtiteln 715.540 720.540

5 Huvudtiteln. Undervisnings- och bildningsväsendet.
=====

XI. Socialt bildningsarbete.

7. Understödjande av studiecirkelveksamheten 4.000 5.000

Summa XI kap. 140.684 141.684

XII. Särskilda anslag.

9. Understöd åt Samfundet Finland-Sovjetunionen .. 600 700

Summa XII kap. 209.100 209.200

Summa 5 Huvudtiteln 5.112.069 5.113.169

6 Huvudtiteln. Näringarnas främjande.
=====

I. Jordbruket och dess binärningar samt kolonisations-
verksamheten.

14. Understöd för byggande av anläggningar
för vattenförsörjning (reservationsanslag) 25.000 35.000

Summa I kap. 705.543 715.543

V. Särskilda anslag.

1. Understöd åt föreningar:

b) Ålands Marthadistriktsförbund 3.000 3.500

c) Ålands Mejeriförbund 1.500 9000 2.000 10.000

4. Rådgivning och annat främjande av hem- och småindustrin	25.000	<u>30.000</u>
---	--------	---------------

Summa V kap. 62.650 68.650

Summa 6 Huvudtiteln 1.268.212 1.284.212

11 Huvudtiteln. Understödslån.

I. Näringarnas främjande.

4. Lån för byggande av anläggningar för vattenförsörjning (reservationsanslag)	120.000	<u>170.000</u>
---	---------	----------------

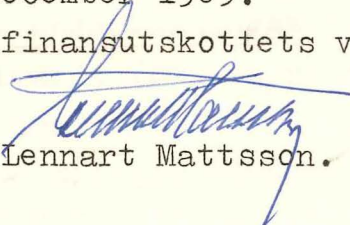
Summa I kap. 1.813.400 1.863.400

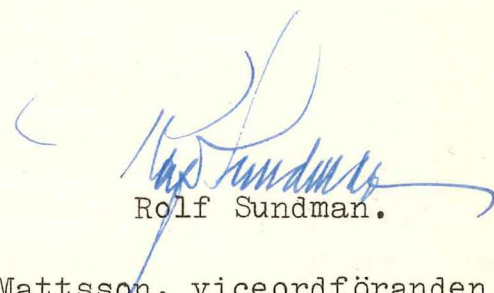
Summa 11 Huvudtiteln 3.091.400 3.141.400

Summa utgifter mk 25.550.199 25.623.299

Mariehamn, den 13 december 1965.

På finansutskottets vägnar:

Lennart Mattsson.

Rolf Sundman.

Närvarande i utskottet: ordföranden Lennart Mattsson, viceordföranden Evald Häggblom (delvis), ledamöterna Gunnar Häggblom, Leandersson och Lindfors samt suppleanten Förbom (delvis).

Till Finansutskottet vid Ålands landsting.

Ett uppmärksammat uttalande i remissdebatten för ordinarie budgetförslaget för år 1966 har föranlett Finansutskottet att av landskapsrevisorerna begära utlåtande, emedan en del av uttalandet torde avse förhållanden i 1964 års förvaltning, för vilken ansvarsfrihet förordats av landskapsrevisorerna även för Ålands Yrkesskolas del.

Revisorerna förbehåller sig öppen talan vad beträffar 1965 års förvaltning till dess revisionsberättelse över detta år skall avgivas, men på grund av sakens vikt och omfattning redogöres dock här först för några iakttagelser även rörande året 1965.

Revisorerna behandlade den 18 januari 1965 trenne frågor av principiell betydelse rörande skolan samt vände sig till landskapsstyrelsens kamreraravdelning med följande frågor:

- 1) enligt vilka principer sker debiteringen av arbeten, som utföres av eleverna .
- 2) i vilken mån utföres arbeten åt utomstående (även lärare)
- 3) sker arbete utom undervisningstiden med elevernas samtycke och direktionens medgivande (grunderna härför)

I saken infortrade kamreraren skriftlig förklaring av skolans direktion. Denna brevväxling bifogas såsom bilaga 1. Förklaringen föranledde icke anmärkning mot 1964 års förvaltning av skolan. I samband med överläggningarna mellan undervisningsrådet Cronhjort och rektor Bäcklund har riktlinjerna för debiteringen av allmänna kostnader för kundarbeten preciserats.

Revisorerna beslöt den 28 september 1965 att granskningen av skolan skulle fortsättas med utgångspunkt från fördelningen av befogenheterna i skolan enligt det reglemente, som förutsattes i landskapsförordningen för Ålands Yrkesskola. Reglemente skall enligt yrkesskolförordningen (ÅFS 18/64 28 §) utfärdas, och det ankom på direktionen att inlämna sitt förslag inom år 1964. Detta skedde även, men reglementet har t.v. icke slutbehandlats. Då revisorerna senast efterfrågade reglementet, meddelades det att förslaget insänts till handels- och industriministeriet med begäran om utlåtande. Enligt förordningen skulle det tidigare reglementet tillämpas till dess nytt reglemente uppgjorts.

Revisorerna har deltagit i utskottets överläggning med de tillkallade inspektörerna undervisningsrådet Cronhjort och rektor Bäcklund.

-2-

De frågor, som på grund av ltn Arvidssons uttalande här skall kommenteras är:

'Symaskiner, inköpta år 1963, skulle vara obrukbara.'

Revisorerna har hört rektor, direktionens ordförande och avdelningsföreståndarinnan. Skolans sömnadsavdelning har sammanlagt 11 symaskiner, av dem 5 Husqvarna, om vilka det tydligen ej är fråga. Dessutom finnes av märket Pfaff:

- 4 ordinära maskiner
- 1 helautomatisk maskin
- 1 industrimaskin

Enligt föreståndarinnan användes dessa maskiner obetydligt år 1964, då industrisömnad ej stod på programmet. Maskinerna lämpar sig icke för vissa precisionsarbeten; de användes däremot för vad man kallar industrisömnad.

Enligt företedd utredning användes maskinerna i ett flertal yrkeskolor. Maskinerna har i tiden beställts av byggnadskommissionen. Revisorerna finner ej anledning att uttala någon erinran mot anskaffningen eller användningen av maskinerna. Vi hänvisar till undervisningsrådet Cronhjorts och rektor Bäcklunds utlåtande.

'Den normala förbrukningen på momentet råvaror och arbetsredskap borde ha rört sig om ca 25.000 mk ...'

Anslaget är för 1964 64.000 mk. Direktionens motivering, som i huvudsak återgivits som landskapsstyrelsens motivering till anslagsäskandet i 1964 års budget lydde:

"Budgetförslaget avser normal drift för skolans samtliga avdelningar. Beträffande såväl råvaror som arbetsredskap avses sådana kompletteringar av grundlager och verktygsuppsättningar, som möjliggör tidsenlig och produktiv undervisning samt för den nya starkströms-elektrikerkursen sådana nyanskaffningar, som ansetts erforderliga för undervisningen. I den mån inbesparingar varit möjliga har sådana vidtagits.

3 För komplettering av arbetsredskap i bespisningsköket har mk 1.000,- beaktats."

Som bilaga nr 2 medföljer utdrag ur skolans budgetförslag, utvisande de olika avdelningarnas detaljerade yrkanden för ifrågavarande moment.

Totala utgifterna på momentet för råvaror och arbetsredskap var under år 1964

mk 65.582,-

Enligt direktionens utredning har använts	
för arbetsredskap	19.599,87
för material för kvällskursen	2.450,-

-3-

för bilarnas bränsle och underhållskostnader

1.237,13 23.287,-

Återstår

mk 42.295,-

Av inkomsterna på 3 Avd. I:9 har efter utförd kontroll konstaterats att

mk 13.655,-

utgör ersättning för använda råvaror

Återstoden

mk 28.640,-

innefattar förutom i undervisningen förbrukad material bl.a. lagerökning för träbearbetningsavdelningen, frisöravdelningen och näringsekonomiska avdelningen, vilka grundades 1963. Lagerökningen i fråga om råvaror kommer att undersökas i samband med den inventering, som skall verkställas efter terminsavslutningen 1965. Vid denna kommer landskapets inventeringsmän att närvara.

Enligt gällande bestämmelser är de materialkostnader, som är tillåtna för själva utbildningen 20 mk per elev och läsår. För år 1964 är tillåten förbrukning förutom för ^{för} kundarbeten anskaffad och använd råvara sålunda 23.000 mk. Skillnaden mellan 28.640 mk och 23.000 mk borde därför motsvaras av en lagerökning. Denna differens har av inspektörerna inte befunnits anmärkningsvärd. Av direktionens förklaring framgår att man räknar med att 40 % av råmaterialet mk 42.295,- eller 16.918,- förbrukas för övningsarbeten. De slutliga siffrorna över lagervärde och användningen av råmaterial för undervisningsändamål kommer vi framdeles att redovisa sedan förutnämnda inventering ägt rum.

De tillkallade inspektörerna har uttalat att behov av en lagerförvaltare kan anses finnas. Frågan borde lösas i samband med reglemente för vaktmästare och gårdskarlar.

Beträffande möjligheterna att särskilja inkomsterna av råmaterial och arbetsredskap hänvisas till budgetförslaget för år 1966.

Det har vid utredningen framkommit att man vid andra yrkesskolor undviker att utnyttja budgetens råvarukonto för råvaruanskaffning för kundarbeten. I stället fordrar man att kunden hämtar anvisat material eller betalar den beräknade råvarukostnaden i förskott. Om skolan övergår till denna princip kommer detta utgiftsmoment på ett riktigare sätt att vara jämförbart med motsvarande konton vid övriga yrkesskolor. Detta system tillämpas vid flere yrkesskolor. Enligt revisorernas mening är det här tillämpade bruttosystemet dock klarare och kan på ett lämpligt sätt kombineras med kautionsystemet. Då ett arbete beställes, skulle av kunden fordras en å contobetalning för de uppskattade materialkostnaderna. Betalningen antecknas på arbetsordern och bokföres genast som inkomst. Då fakturan utskrives beaktas förskottet som avdrag.

Budgeteringen av råvarukontot bör med fördel kunna ske enligt följande:

antalet elever, t.ex. 000 x 20, motsvarande material för rena övningsarbeten; = mk 00.000

beräknat behov av material, som icke förskotteras av kunder, enligt föregående års fakturering (vissa allmänna material, material till näringsekonomiska avdelningen och frisöravdelningen) 00.000

Denna bruttoprincip användes på sjömansskolan Suomen Joutsen, och rekommenderades av undervisningsrådet Cronhjort vid vår överläggning med honom.

Anmärkningen om att fakturorna inte är specificerade kan ur kundens synpunkt vara berättigad, men från skolan har uppgivits att den kund, som önskat specifikation, har erhållit sådan enligt arbetsorder, som upprättats för varje arbete. Enligt vad vi inhämtat tillämpas samma princip även vid andra yrkesskolor.

Anmärkningen om anskaffning av strålkastare till scenen i festsalen har direktionen utrett. Kostnaderna har inte påförts råvarukontot. Anskaffningen är upptagen i budgetförslaget för år 1966.

Inventarieförteckningarnas tillförlitlighet beträffande arbeten, som utförts för skolans egna behov, kommer att undersökas i samband med årsinventeringen.

'Lärlöner, utbetalda övertidstimmar 3-4 ggr vad lagen tillåter...'

Beträffande lärlöner och flitpengar återges här Ålandsdelegationens ståndpunkt enligt brev till landskapsstyrelsen av den 15.10.1965.

"1. Avlöningar (1 mom.) Vid utjämningsutredningen för år 1963 yttrade delegationen i skrivelse till Landskapsstyrelsen den 17 november 1964:

Delegationen har funnit, att läraren i yrkesämnen Lemqvist även som yrkeslärarna Jansson och Sundberg sakna lärarutbildning. Deras löner borde därför ha utgått enligt de avlöningsklasser som äro en klass lägre än de klasser, enligt vilka lönerna under år 1963 faktiskt erlagts (jmf. FFS 475/62 § 4, 5 mom.). Med hänsyn till att under året övergångsförhållanden varit rådande, har delegationen för denna gång godkänt de erlagda lönerna. Framdeles komma motsvarande avvikelser från de i riket tillämpade grunderna icke att godtagas vid utjämningsutredningen.

Av yrkesskolans avlöningslistor framgår, att ovannämnda lärars löner under år 1964 erlagts enligt samma grunder som för år 1963.

2. Elevernas flitpengar (2 mom.). Flitpengar har under året er-

lagts, ehuru sådana ej erläggas vid rikets centralyrkesskolor."

Det bör observeras, att landskapsstyrelsen fick del av dessa uppgifter först i slutet av det aktuella räkenskapsåret.

Beträffande gårdskarrens övertidstimmar har vi konstaterat att han tillgodoräknas ersättning på grund av att avlösning inte ordnats under terminen. För varje helgdag ersättes han med 6,5 timmar och för frångången veckoledighet med 8 timmar per vecka under tiden september - maj. Detta ensamt innebär minst 60 övertimmar per månad; härutöver ersättes han för övertidsarbete enligt redovisad tid. De ersatta timmarna under år 1965 varierar från lägst 60 till högst 80 per månad. Högsta antalet övertimmar under år 1964 var under en månad 109,5 timmar. Denna fråga utreds sedan en tid tillbaka av landskapsstyrelsen och vi rekommenderar uppgörande av reglemente för gårdskarll och vaktmästare.

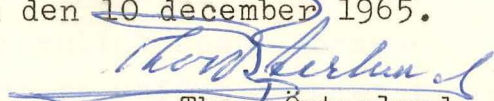
Anskaffandet av räknemaskiner, målning av plåttak, barberarutrustning samt diarieföringen har utretts av direktionen och föranleder icke kommentarer från vår sida.

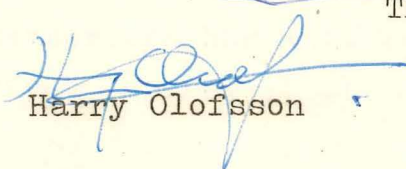
I den mån ltn Arvidssons uttalande i remissdebatten skall tolkas såsom misstanke om oredlighet har vi vid granskning inte konstaterat sådana fall. Från utskottet har meddelats oss, att ltn Arvidsson inför utskottet ombetts precisera sitt uttalande om 'rätt och orätt', 'mitt och andras' och att han därvid icke ville ge konkreta uppgifter om vad han avsåg därmed, utan att utredningen borde ådagalägga vad han därmed avsett.

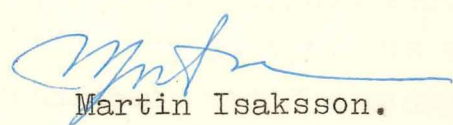
Det har konstaterats, att en av skolans leverantörer sålt varor åt skolans rektor och utfärdat fakturan i skolans namn. Fakturan har betalats av beställaren och skolan har icke haft utgift av förfarandet. Vi har dock funnit skäl att föreslå för landskapsstyrelsen, att exempelvis i cirkulärform understryka för redovisningsskyldiga att ett utnyttjande av arbetsplatsens namn för erhållande av personliga rabatter icke är förenligt med tjänsteställningen.

Vi får i anledning av vad som framkommit för Finansutskottet framhålla att vi inte funnit skäl till ändring av vår rekommendation i revisionsberättelsen om beviljande av ansvarsfrihet för Ålands Yrkesskolas förvaltning under år 1964.

Mariehamn den 10 december 1965.

Thor Österlund

Harry Olofsson

Martin Isaksson.

Skriftväxling rörande Ålands Yrkesskola
=====

mellan kamrerarkontoret och direktionen för yrkesskolan i anledning av revisorerernas förfrågningar:

"ÅLANDS LANDSKAPSSTYRELSE

Kamrerarkontoret

Mariehamn, den 2 februari 1965.

N:o 158 K

Till Ålands yrkesskola.

I anledning av förfrågan från landskapsrevisorerna får landskapsstyrelsens kamrerarkontor inbegära Yrkesskolans yttrande över följande frågor:

1) enligt vilka principer sker debiteringen av arbeten, som utföres av eleverna,

2) i vilken mån utföres arbeten åt utomstående (utomstående än lärare) utöver ordinarie undervisningstid, samt

3) sker arbete utom undervisningstiden med elevernas samtycke och direktionens medgivande (grunderna härför)?
som torde avgivas före den 8 februari 1965.

På tjänstens vägnar:

Landskapskamrer Henrik Gustafsson."

"Till Ålands landskapsstyrelse

Kamrerarkontoret.

Med

Med anledning av landskapsrevisorernas frågor, framställda i kamrerarkontorets skrivelse nr 158 K av den 2 ds, får Direktionen för Ålands yrkesskola efter att vid sammanträde den 10 ds ha tagit del av dessa frågor härmed framhålla följande:

1) På de avdelningar, där eleverna utför kundarbeten sker prissättningen så långt detta är möjligt i enlighet med bestämmelserna i § 32 i skolans reglemente, d.v.s. använt material beräknas till den kvantitet, som enligt resp. lärares prövning hade erfordrats om yrkeskunnig arbetare utfört arbetet i fråga, och den tid som elev i arbetsordern har antecknat för arbetets utförande justeras av vederbörande lärare, så att den motsvarar yrkesmannens tid för samma ar-

bete. Då fråga är om elevarbeten blir vid prissättningen en bedömning av arbetets kvalitet alltid nödvändig. De timlöner som enligt direktionsens beslut av den 22.12.64 f.o.m. 1 januari 1965 debiteras för kundarbeten är mk 1,20 (kl I) och mk 1,80 (kl II o. III). Såsom kundarbeten betraktas utan undantag de arbeten som utföres åt lärare eller anställda vid skolan och sker debiteringen enligt ovan anförda grunder. I detta fall hänvisas till rapporternas inkomstfakturur samt till bilagda fakturakopior, som hör samman med i början av detta år utskrivna, men ännu ej betalda fakturor.

2) För dagkursernas elever upphör arbetet i verkstäderna i likhet med teorilektionerna senast kl 15.50. Arbeten åt utomstående - skolans lärare inbegripna - utföres inte utöver ordinarie undervisningstid. Vid något enstaka tillfälle har skolan ansett sig skyldig att såsom elevarbeten utföra sådana brådskande arbeten, som krävt att någon eller några elever under lärares övervakning har varit tvungna att arbeta efter skoltid. Detta har förekommit på metallavdelningen, då åt landskapsstyrelsens vägavdelning utförts arbeten till någon av skärgårdsfärjorna.

3) Senaste hösttermin förfrågade sig några av eleverna på träbearbetningsavdelningens andra klass hos rektor om möjligheterna att näst kväll i veckan få sysselsätta sig i snickeriverkstaden med egna arbeten. Som förklaring angavs, att de var "intresserade av arbetet och att de inte tyckte om att sitta på sina rum eller ströva omkring på gatorna". Tillstånd gavs av direktionen under förutsättning att avdelningens lärare var villig att övervaka dem, och att de själva bekostade allt material.

Med beaktande av att elevinternat saknas vid skolan och många av skolans elever bor inkvarterade i staden har direktionen ansett att intresserade och flitiga elever bör beredas möjlighet till sådan kvällssysselsättning en eller högst två kvällar i veckan. Direktionsens beslut gäller t.v. till utgången av vårterminen 1965.

Mariehamn den 11 februari 1965

På Direktionens för Ålands yrkesskola vägnar:

Klas Eklund

ordf.

Gunnar Lemquist

sekr."

Utdrag ur

Direktionens för Ålands yrkesskola motivering
till budgetförslaget för år 1964.

Moment 4, råvaror och arbetsredskap:

Budgetförslaget avser normal drift för skolans åtta avdelningar. Betr. såväl råvaror som arbetsredskap avses sådana kompletteringar av grundlager och grunduppsättningar, som möjliggör tidsenlig och produktiv undervisning enligt kursprogrammen. Budgetförslaget upptar ett mindre belopp än för år 1963 trots att tre nya avdelningar tillkommit.

Specifikation:

	Råvaror: =====	
Bilmekanikeravdelningen.		
Reservdelar	2.500,-	
Svetsgas	1.500,-	
Rengöringsmedel	1.000,-	
Bränslen	950,-	
Oljor och smörjmedel	600,-	
Färger och kemikalier	150,-	
Stål	500,-	
Plåt (järn och metall)	760,-	
Smidesjärn	370,-	
Metaller (bussningsämnen)	400,-	
Skruvar och muttrar	500,-	
Saxsprintar och brickor	150,-	
Svetstråd	380,-	
Elektroder	250,-	
Packningsmaterial	110,-	
Rör och rördelar	<u>100,-</u>	10.160,-

Frisörskeavdelningen.

Champoner	500,-	
Hårnäringskrämer	700,-	
Vitaminkrämer	500,-	
Permanentvätskor	2.500,-	
Neutraliseringsvätska	2.000,-	
Friserlotioner	300,-	
Hårfärger	750,-	
Toningsmedel	850,-	
Färgsköljningar	250,-	
Effileringsbett	30,-	
Spännen och nålar	45,-	
Hårnät	25,-	
Hårsmycken	50,-	
Brudslöjor	50,-	
Bruddiadem	20,-	
Bomull	100,-	
Mjällchamponer	960,-	
Krämer	450,-	
<u>Manicuretillbehör:</u>		
Krämer	25,-	
Nagellack + aceton	35,-	
Nagelnäring	20,-	
<u>Skönhetsvård:</u>		
Krämer	45,-	
Make up artiklar	85,-	10.290,-

Handelsavdelningen.

Nylontråd	25,-
Tape	35,-
Ribbor	50,-
Smör papper	20,-
Spik	15,-

Matvaror:

Kött	1.500,-	
Fisk	930,-	
Ägg	300,-	
Fett	450,-	
Mjölk, ost	550,-	
Cerealier	350,-	
Socket	300,-	
Potatis o. grönsaker	550,-	
Konserver	350,-	
Kryddor o. dyl.	70,-	
Frukt	210,-	
Diverse	<u>400,-</u>	5.960,-

Sömnadsavdelningen.

Tyger	1.300,-	
Syttillbehör	600,-	
Skyddskläder	<u>250,-</u>	2.150,-

Träbearbetningsavdelningen.

Furu	2.200,-	
Björk	400,-	
Ädla träslag	500,-	
Kryssfäner	230,-	
Lamellfäner	500,-	
Spånplatta	500,-	
Fäner	750,-	
Lim	450,-	
Lack	800,-	
Färger	300,-	
Puts- och slipmaterial	750,-	
Skruvar	450,-	
Spik	<u>50,-</u>	7.880,-

Fartygselektrikeravdelningen.

254

Svetsgas	150,-	
Fartygskabel	500,-	
Armaturer	100,-	
Kopplingsdosor	75,-	
Strömställare	50,-	
Strömuttag	50,-	
Stickproppar	20,-	
Akkumulatorer och batterier	150,-	
Säkringar	30,-	
Ledningsmaterial	150,-	
Isolerband	30,-	
Kuhldosor	30,-	
Lamphållare	50,-	
Kabelskor	10,-	
Glödlampor och lysrör	100,-	
Motståndstråd	50,-	
Isolationsmaterial	80,-	
Oljor och smörjmedel	80,-	
Packningsmaterial	30,-	
Plåt	80,-	
Järn	100,-	
Kosangas	30,-	
Lödtenn och lödpasta	50,-	
Skruvar och muttrar	50,-	
Färger och kemikalier	50,-	
Reservdelar	500,-	
Dynamotråd	150,-	
Rengöringsmedel	200,-	666
		<u>20945,-</u>
Summa råvaror		56.140,-

Arbetsredskap:

255

Bilmekanikeravdelningen.

Komplettering av handverktyg	1.200,-	
Mätverktyg	800,-	
Svarvstål	200,-	
Slipmaterial	250,-	
Borrar	120,-	
Bågfilsblad	80,-	
Penslar och borstar	50,-	
Skyddskläder	<u>600,-</u>	3.300,-

Frisörskeavdelningen.

Komplettering av arbetsverktyg (bl.a. peruker)	<u>1.000,-</u>	1.000,-
---	----------------	---------

Metallarbetaravdelningen.

Gängtappar och backar	70,-	
Borrar	800,-	
Centrumborrar	40,-	
Slipskivor	200,-	
Slipduk	40,-	
Bandslipmaterial	70,-	
Bågfilsblad	50,-	
Maskinsågblad	140,-	
Filar	220,-	
Fräsar	350,-	
Rängar	40,-	
Skruvmejslar	10,-	
Penslar och borstar	50,-	
Smörjkannor	5,-	
Svetshandskar och arbetshandskar	120,-	
El.svetstillbehör	160,-	
Hårdmetallskär	30,-	

Stålbörstar	15,-	
El.material	120,-	
Gänghuvud och-backar	250,-	
Pansarnät	250,-	
Asbetstygdraperier	<u>500,-</u>	3.530,-

Näringssekonomiska avdelningen.

Komplettering av arbetsredskap	850,-	
Tvätt och rengöringsmedel	100,-	
Skyddskläder	<u>300,-</u>	1.250,-

Sömnadsavdelningen.

Arbetsredskap	<u>250,-</u>	250,-
---------------	--------------	-------

Träbearbetningsavdelningen.

Handverktyg	250,-	
Maskinverktyg	600,-	
Stål	650,-	
Slipmaterial för maskiner	250,-	
Skyddskläder	<u>50,-</u>	1.800,-

Fartygselektrikeravdelningen.

Komplettering av handverktyg	500,-	
Slipmaterial	30,-	
Svarvverktyg	50,-	
Komplettering av skyddskläder	<u>170,-</u>	550,-

Summa arbetsredskap

11.680,-

Till Ålands landstings finansutskott

Med anledning av ltn Viktor Arvidssons vid den fortsatta remissdebatten den 22.11.1965 gjorda uttalande om Ålands yrkesskola får skolans direktion till landstingets finansutskott härmed framföra följande:

5-V-4, råvaror och arbetsredskap. I den ordinarie budgeten för år 1964 beviljades mk 64.000,- samt i enlighet med Ls beslut av den 29.12.64 (Nr 58 K) ett tilläggsanslag på mk 6.550,-, av vilket mk 1.582,- utnyttjades och med vilket belopp momentet således överskreds. Av det totala beloppet mk 65.582,- har enligt tillgängliga fakturakopior (bokf. originalverifikat hos Ålandsdelegationen) för inköp av arbetsredskap disponerats mk 19.599,87. Om från återstoden mk 45.982,13 avdrages materialkostnaderna för kvällskurserna i svetsning mk 2.450,- samt bilarnas bränsle (inkl. inköpen till verkstäderna) och underhållskostnader mk 1.237,13 (698,39 resp. 538,74) återstår mk 42.295,-.

För samtliga arbeten, såväl övningsarbeten som kundarbeten, utskrivs arbetsorders, där eleven inför detaljerade anteckningar om materialåtgång och antal arbetstimmar. Som ett medeltal för skolans samtliga avdelningar förbrukas ca 40 % av råmaterialet för övningsarbeten, medan resten för det aktuella året mk 25.377,- (./ . lagerökning och ofrånkomligt svinn) disponerats för arbeten med saluvärde, dvs. kundarbeten.

I sin skrivelse nr 682 K av den 30.10.65 till Ålandsdelegationen konstaterar Landskapsstyrelsen: "Möjligen kan disp. portionen mellan motsvarande anslag för rikets centralyrkesskolor och de för Ålands yrkesskola förklaras av vad för slags avdelningar det är fråga om vid Ålands yrkesskola och dels av omfattningen i fråga om s.k. kundarbeten som utföres för utomståendes räkning. Med hänsyn till skolans verksamhet har Ls icke ansett sig kunna företaga drastiska nedskärningar av ifrågavarande anslag. Ledningen för Ålands yrkesskola beräknar själv att kostnaderna för råvaror för kundarbeten utgör 60 % av totalkostnaderna. Ett denna procentsats motsvarande belopp beräknas

sålunda inflyta såsom inkomst. Emellertid kan man icke p.g.a. nuvarande budgetuppställning få fram huru dessa siffror förhåller sig till varandra. För bättre översiktlighet och ökad kontroll i detta avseende har Ls beslutat vidtaga vissa ändringar i budgetuppställningen för år 1966. Momentet för råvaror och arbetsredskap föreslås där uppspjälkt i tvenne olika moment, dels arbetsredskap och dels råvaror varvid under utgiftsmomentet för råvaror såsom undermoment ytterligare skulle antecknas vad som avses för kundarbeten och vad som är avsett för undervisning. Under inkomster från Ålands yrkesskola skulle såsom särskilda inkomstmoment upptagas dels ersättningar av kunder för materialkostnader och dels för dylika arbeten till skolan erlagd timpenning."

Detta skulle innebära en förbättrad insyn i förbrukningen men förutsätter en prissättning av utg.lagret varje årsskifte.

Direktionen har sig bekant, att flera yrkesskolor i landet utför kundarbeten för industriens räkning, varvid industrierna ställer råvara till skolans förfogande. Huvuddelen av det i budgeten upptagna anslaget skulle således vid dessa skolor kunna disponeras för övningsarbeten.

Direktionen finner det också angeläget att framhålla att den på alla punkter har fullt förtroende för skolans lärare och deras sätt att handskas med skolans råmaterial, verktyg och maskiner.

Symaskiner. RADIO-TV-experten har såsom ombud för importören av PFAFF-symaskiner, Helkama Oy i Helsingfors, från vilken firma yrkesskolans symaskiner av byggnadskommissionen inköptes, tillställt direktionen en förteckning över några av det 80-tal yrkesskolor som f.n. använder symaskiner av detta märke. En liknande förteckning samt det konkurrenskraftiga priset lades till grund för anskaffningen år 1963. Skriftligt utlåtande bifogas från Ö.Nylands yrkesskola samt från Ab. Rocky.

Betr. uttalandet om "att det mesta som köptes till Ålands yrkesskola år 1963 är obrukbart" hoppas direktionen att de tillkallade inspektörerna skall kunna ge klart besked.

Räknemaskiner. Räknemaskinen av märket Diehl anskaffades 1955 för gmk 111.235,- Dett inköp måste betraktas som oövertänt, eftersom maskinen saknar kontrollremsa och på grund härav är praktiskt olämplig. Den Divisumma av märket Olivetti, som expeditionen utnyttjar, är anskaffad till skolans aff.tekn. avdelning såsom demonstrationsmaskin i samband med undervisningen i kontorsmaskiner. För kansliet återstår endast den omnämnda additions- och subtraktionsmaskinen (minussaldo erhålles ej), varför direktionen har funnit det motiverat att

begära anslag för en räknemaskin för addition, subtraktion och multiplikation. Obehövliga handräknemaskiner finnes inte, utan alla är i användning då desamma även disponeras av handelsskolan.

Målning av plåttak. Enligt sakkunning expertis, som rådfrågades vid budgetens uppgörande är det ändamålsenligt att galvaniserade plåttak målas inom 2-3 år. Kring smedjans ventilator har kemikalierna i den tunga röken åstadkommit en viss frätning på plåttaket. Avsikten är att koppla in teknisk expertis på frågan, då enligt förhandsutlåtanden problemet inte är avhjälpt enbart genom en förlängning av dragröret. Förrän plåttaket målas kommer ytorna närmast ventilatorn att behandlas med specialfärg.

Lärarylöner och övertidstimmar. I Ålandsdelegationens skrivelser N:ris 41 och 42 av den 17.11.64 samt N:o 43 av den 26.11.64 till Ls framhålles att vissa nya bestämmelser vid rikets centralyrkesskolor motiverar motsvarande ändringar även vid Ålands yrkesskola. Då anmärkningarna delgavs Ls och skolan först i slutet av november fanns inga möjligheter att under då löpande år göra erforderliga rättelser.

F.o.m. den 1.1.1965 infördes vid skolan terminsavgifter, flitpengarna till skolans elever för produktivt arbete indrogs och eleverna ålades att själva bekosta undervisningsmaterial som pennor, papper, gummin o.dyl.

Betr. lärarylöner framförde direktionen till Ls som sin åsikt att lärare som varit anställda vid yrkesskolan före den 1.1.1959 skulle förklaras kompetenta och erhålla lön utan avdrag av 1 lkl. I skrivelse av den 12.1.1965 (N:o 77 K) meddelade Ls att frågan om lärarnas löneförmåner bordlagts tillsvdare. I budgetförslaget för 1966 har samma löneklasser upptagits som i 1965 års budget.

I väntan på kamrerarkontorets utredning betr. utbetalning av helgdags- och fritidsersättning till skolornas gårdskarlar-eldare har yrkesskolan följt enahanda normer som vid Ålands Lyceum.

Barberarutrustning. I skrivelse av den 19.11.62 anhöll direktionen hos Ls om "att en 2-årig intermittert kurs för hårfrisörskor skulle få anordnas vid Ålands yrkesskola". Då utrustning till denna avdelning anskaffades av byggnadskommissionen, ansågs det ändamålsenligt att inköpa 3 st barberarstolar för den händelse en kombinerad utbildning barberare-damfrisörer kunde genomföras. Kursplan uppgjordes även för sådan utbildning. Annonseringen upplyste likaså om detta förhållande, men då endast två elever var intresserade av sådan kombinerad utbildning och enda sökanden till tjänsten som yrkeslärare var utbildad damfrisör, överenskomms om en enhetlig utbildning av damfrisörer. På yrkesskolehåll har numera konstaterats att en kombinerad utbildning

inte är att rekommendera. Och för de svenskspråkiga yrkesskolornas del finnes förslag om att barberarutbildning skulle anordnas vid en yrkesskola, och att denna utbildning skulle täcka behovet för hela svensk-Finland.

Den barberarutrustning som anskaffades består av:

3 st stolar Fröscher	mk 2.850,-
2 " el-hårklippn.maskiner	" 774,-
	mk 3.624,-

Till avdelningen behövde i stället anskaffas endast 8 st damfrisörstolar, varför även ovannämnda barberarstolar är i daglig användning.

Diarietföring, fakturering, inventarieböcker. Ekonom Viktor Arvidsson upphörde med diarietföringen av inkommande brev den 31.12.64. Diarietföringen återupptogs den 1.8.1965 då ny ekonom anställdes. Postbok över avgående brev har fortlöpande förts av skolans kanslist.

Enligt uppgift från skolans expedition har åtminstone sedan 1958 på kundfakturorna använts endast rubriken "material". Tillstånd därtill hade från Ls inbegärts av ekonomen, då varje arbetsorder upptog detaljerad materialbeskrivning, och som sådan utgjorde bevismaterial.

Slutord. Enligt den tidigare instruktionen för yrkesskolans ekonom, ankom på denne att föra skolans böcker, inkl. inventarieböcker. Då ny ekonom anställdes blev hans första arbetsuppgift att uppgöra nya inventarieförteckningar (enligt kortsystem) I dessa medtages varje inventarie, köpt eller i skolan tillverkad. Liknande förteckningar uppgöres över samtliga avdelningars materialförråd.

Direktionen erkänner villigt att ltn V. Arvidsson i många stycken intresserat och uppoffrande arbetat för Ålands yrkesskola, dess tillkomst och utveckling. Direktionen har därför svårt att finna en logisk motivering för hans hätska och enl. direktionens uppfattning osakliga utfall mot yrkesskolan. Påståendet om "att börja arbeta för skolan" rimmar illa med den skadeverkan debattinlägget vid remissdebatten den 22.11. har åstadkommit.

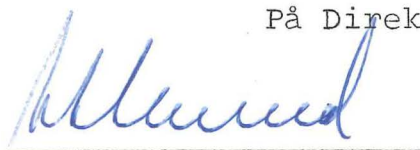
Med tanke på att yrkesskolan sedan sin tillkomst aldrig har inspekterats, utgår direktionen från att det betr. skolans arbete, kan finnas punkter, där sakkunniga inspektörer bör kunna ge lärarika och för skolans allsidiga utveckling viktiga informationer och instruktioner. Därför anhöll också dir.ordf. redan vid höstterminens början om inspektion.

Direktionen är tyvärr medveten om att förhållandena vid yrkesskolan genom åren i vissa avseenden har varit sådana, att de inte befämjat arbetsro och samarbete. Denna disharmoni skymtar fram i

skolans protokoll ända sedan tillkomsten. Alltför långa perioder av lugn och samlat uppbyggande har på alla håll inte accepterats, utan med intriger och för en skola otillåtna medel har den naturliga skolrytmen bringats ur balans. Under senaste tid har en tydlig förbättring i förhållandena kunnat skönjas, varför direktionen hoppas, att finansutskottet framdeles välvilligt skulle stöda yrkesskolans verksamhet och därmed den viktiga uppgift skolan har med tanke på den åländska ungdomens utbildning.

Mariehamn den 7 december 1965

På Direktionens för Ålands yrkesskola vägnar:

Klas Eklund
ordf.

Rainer Mattsson
v.ordf.

Ringa Eker

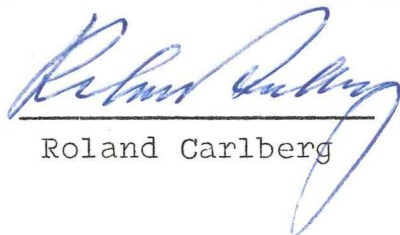
Arne Kalmer

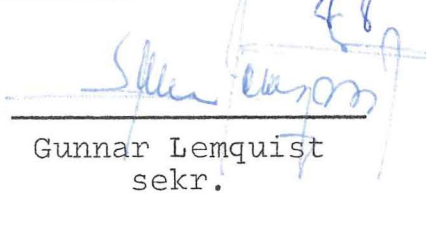
Folke Bomansson

A.G. Grüssner

Roland Carlberg

Gunnar Lemquist
sekr.

A/B Rocky

262

PUKINETEHDAS
KONFEKTIONSFABRIK

VALMISTAMME NAILONISIA TYÖTAKKEJA KAIKKIIN TARKOITUKSIIN
TILLVERKNING AV SKYDDSDROCKAR I NYLON FÖR ALLA YRKEN

Puhelin Godby

Kontt. ja tehdas . 46 116

Postisiirto

Pankki Ålands Aktiebank

Rek. tavaram.

Rocky

Inreg. varumärke

Huvudfabrik A.B. ROCKY

Mönsterås - Sverige

Tel. 0499 - 10977

Förs.kontor o. lager A.B. ROCKY

Kronprinsensg. 10, Köpenhamn K

Tel. Palæ 63 51

GODBY, Åland 26 november 1965.

I N T Y G .

Till Ålands landstingsstyrelse.

På begäran av Bankdir. Klas Eklund får undertecknad härmed avge en redogörelse för symaskiner av märket Pfaff.

Inom vår fabrik i Godby, finnes 8 st. nyanskaffade industrimaskiner av ovanstående märke med automatisk smörjning. Dessa maskiner äro mycket snabba, starka motorer samt säkra i drift, genom förut nämnda centralsmörjning. Inom fabrikationen har dessa maskiner erhållit mycket ampla lovord och anses allmänt som ett av de bästa märken inom industrimaskiner.

Vi äro mycket belåtna med dessa maskiner och kommer i framtiden att utbyta de äldre maskinerna till samma märke. Inom parentes kan nämnas att Pfaff,s symaskiner erhållit mycket gott renommé i pressen från deras utställning på maskinmässan i Köln september 1965, samt i Sverige på Tri-Ko-Söm maskinmässan i oktober 1965.

Godby som ovan:

A/B R O C K Y

Ph. Kamras

Till Ålands landstings finansutskott.

Med anledning av den tråkiga uppmärksamhet ltn Viktor Arvidssons anförande i Ålands landsting under remissdebatten den 22.11.65 i landskapet rönnte, önskar Ålands Yrkesskolläraryörening r.f. framhålla följande:

Ovannämnda osakliga anförande, med vissa horribla sifferuppgifter, har på det allvarligaste skadat Ålands yrkesskolas anseende och därmed försvårat lärarkårens arbete, vilket inte ens under normala betingelser kanske alla gånger är så lätt.

Vid diskussioner kolleger emellan, har den åsikten tydligt framträtt, att de undersökningar vilka nu pågå, borde och kunde ha åstadkommit på ett betydligt diskretare sätt än som varit fallet. Detta med tanke på att yrkesskolans angelägenheter intresserar så många av landskapets innevånare, elever, föräldrar, samt anhöriga till dessa.

Då man har intrycket att avsikten varit, att av någon anledning medvetet skada skolans anseende, är det av största vikt, att undersökningarnas resultat givas en publicitet, som motsvarar den effekt ltn Arvidsson åstadkom med sin formulering.

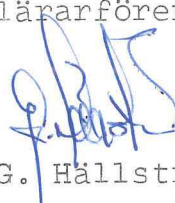
En naturlig sak är, att en yrkesskola har mycket stora möjligheter och skyldigheter, att på ett sunt sätt förbereda eleverna för en smidig övergång till näringslivet. En förutsättning för att man skall lyckas med detta för samhället viktiga arbete är att skolan har arbetsro. Ett beklämmande faktum är, att denna arbetsro

med jämna och ibland mycket korta mellanrum under en lång följd av år blivit störd på grund av intriger, vilkas ursprung ofta kunnat spåras till samma källor. Dessa förhållanden har självfallet skapat en olustig och osäker atmosfär och under sådana omständigheter är det icke lätt att helt koncentrera sig på arbetet. Ett vid diskussioner ofta uttalat önskemål är, att i skolan försöka uppnå ett tillstånd fritt från intriger och grundlösa påståenden, ett tillstånd som skapar arbetsro, ger trivsel och är till nytta för alla.

Mariehamn den 9 december 1965

Ålands Yrkesskolläraryrkeförening r.f.

Ordförande:

G. Hällström

Sekreterare:

V. Virtanen

Till landstingets finansutskott

Med anledning av ltn R. Sanders vid den fortsatta remissdebatten den 22.11.65 gjorda uttalande om Ålands yrkesskola får skolans direktion till landstingets finansutskott härmed framföra följande:

Vad ltn Sanders avser med: "i synnerhet Ålands yrkesskola redovisar de allra flesta överskridningarna av budgeterade medel", kan direktionen inte inse.

Moment 5-V-4 överskreds 1964 med mk 1.582,- sedan Ls genom beslut av den 29.12.64 godkänt ett tilläggsanslag på mk 6.550,- av vilket ovannämnda belopp utnyttjades.

För det anslag på mk 14.000,- i tilläggsbudget till landskapets enskilda medel för år 1965 anser sig skolans ledning inte ansvarig.

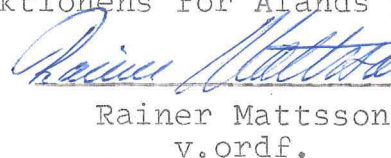
Ålandsdelegationens anmärkningar i slutet av november 1964 betr. vissa moment i budgeten för år 1963 kunde för år 1964 inte mera leda till erforderliga rättelser, men f.o.m. den 1.1.1965 indrogs vid yrkesskolan elevernas flitpengar, eleverna ålades att själva bekosta undervisningsmaterial som pennor, papper, gummin o.dyl. och terminsavgifter infördes. Betr. lärarlönerna hänvisade direktionen till bestämmelsen om, att de lärare som varit anställda vid skolan före den 1.1.1959 skulle förklaras kompetenta och erhålla lön utan avdrag av 1 lkl. I skrivelse av den 12.1.1965 meddelade Ls att frågan om lärarnas löneförmåner tillsvidare bordlagts.

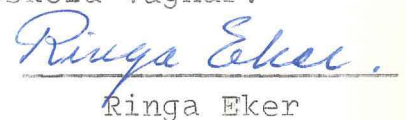
Direktionen betraktar därför påståendet om "att yrkesskolans ledning tycks visa en häpnadsväckande brist på respekt för både självstyrelse och riksmyndigheter" som ett medvetet försök från ltn Sanders sida att för "sakens skull" kringgå verkliga fakta.

Mariehamn den 7 december 1965

På Direktionens för Ålands yrkesskola vägnar:

Klas Eklund
ordf.

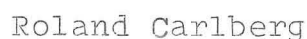

Rainer Mattsson
v.ordf.

Ringa Eker

Arne Kalmer

Folke Bomansson

A.G. Grüssner

Roland Carlberg

Gunnar Lemquist
sekr.

Haiko den 29 november 1965

266

Bankdirektör Lars Eklund
Mariehamn

Med anledning av dagens samtal angående Pfaff symaskiner vill jag lämna följande uppgifter.

Pfaff maskinen är en hållbar maskin med stadigt bord vars höjd kan justeras.

Pfaff maskinen är snabb, vilket är av vikt för en modern yrkes-sömmerska.

Den enda nackdelen jag känner är att man inte kan utföra trikåsöm.

Högaktningsfullt

ÖSTRA NYLANDS YRKESSKOLA k.f.

U. Järnström

Yhteensä n. 80:llä ammattikoululla on Pfaff'eja. Seuraavissa kouluissa oli 1.7.1965 suurempi määrä Pfaff'eja, tai niiden valinta on useampana vuotena päättynyt Pfaff'iin.

Koulun nimi	Osoite	Hankinta vuodet
Ammattienedistämislaitos	Helsinki	56,61,62
Ammattikoulujen opettajaopisto	Jyväskylä	62,63,64
Espoon ammattikoulu	Leppävaara	60,61
Etelä-Pohjanmaan keskusammattikoulu	Seinäjoki	62,63
Forssan ammattikoulu	Forssa	61,63,64
Haapaveden ammattikoulu	Haapavesi	62,63
Harjulan ompelu- ja vaatturikoulu	Lahti	
Helsingin kaup. talous- ja ompelualan ammattikoulu	Helsinki	60,61,62
Helsingin kaup. vaatturiammattikoulu	Helsinki	56,60,61
Helsingin leikkuuopisto	Helsinki	60
Hyvinkään ammattikoulu	Hyvinkää	63,64,
Inväliidisäätiö	Helsinki	56,57,60,64
Jyväskylän ammattikoulu	Jyväskylä	63
Järvenpään ammattikoulu	Järvenpää	62,64,
Järvenpään invaliidien ammattioppilaitos	Järvenpää	56,58,61,62,63
Kangasalan ammattikoulu	Kangasala	62,64
Kauhajoen ammattikoulu	Kauhajoki	64
Kemin ammattikoulu	Kemi	64
Keski-Suomen Keskusammattikoulu	Jyväskylä	56,58,63
Koillis-Pohjanmaan ammattikoulu	Taivalkoski	64
Kokkolan ammattikoulu	Kokkola	62,63
Kolmirannan naisinvaliidien ammattioppilaitos	Kolmiranta	56,57,59
Kotkan ammattikoulu	Kotka	61,62
Kotkan vaatturiammattikoulu	Kotka	56,62,63
Lahden käsityö- ja talouskoulu	Lahti	60,62,63,65
Lapin keskusammattikoulu	Rovaniemi	64
Lappeenrannan ammattikoulu	Lappeenranta	59,61,62
Lapuan seudun ammattikoulu	Lapua	64
Lohjan ammattikoulu	Lohja	62,63
Nurmijärven ammattikoulu	Perttula	63
Oriveden seudun ammattikoulu	Orivesi	62,63
Peipohjan ammattikoulu	Kokemäki	61,63
Pieksämäen ammattikoulu	Pieksämäki	65
Pirkanmaan ammattikoulu	Tampere	62,63
Pohjois-Satakunnan ammattikoulu	Kankaanpää	57,60,62
Pohjois-Savon ammattioppilaitos	Kuopio	59,60,62,63,64
Porin ammattikoulu	Pori	63,64,65
Porvoon seudun ammattikoulu	Monninkylä	61,62,63
Raision ammattikoulu	Raisio	62,63
Rauman ammattikoulu	Rauma	58,59,62
Riihimäen seudun ammattikoulu	Riihimäki	62,64,65
Salon ammattikoulu	Salo	61,62,63
Suupohjan ammattikoulu	Kurikka	64,65
Suur-Savon ammattikoulu	Mikkeli	61,62,63,64
Tampereen ammattikoulu	Tampere	57,59,61,63,64
Tikkurilan ammattikoulu	Tikkurila	62,63
Turun ompelu- ja talousammattikoulu	Turku	56,57,58,61
Turun vaatturiammattikoulu	Turku	
Vaasan ammattikoulu	Vaasa	62,63
Vakka-Suomen ammattikoulu	Uusikaupunki	61,62,63,64
Valkeakosken ammattikoulu	Valkeakoski	62
Åbolands yrkesskola	Parainen	64
Ålands yrkesskola	Maarianhamina	63
Ähtärin seudun ammattikoulu	Ähtäri	63,64
Äänekosken ammattikoulu	Äänekoski	63,64
Östra Nylands yrkesskola	Porvoo, Haikoo	63